

VALGETS KVAL

OM Å VELGE IKKE Å VELGE

CASS R. SUNSTEIN

Innhold

Forord	11
Innledning. Valg	15
Livet og loven	18
Om frihet	20
Fire mål	24
Hovedkonklusjon: en forsmak	26
Planen	29
DEL 1. Menneskets atferd	31
1. Å ta beslutninger ved standardvalg	33
Standardvalg i praksis: en rask gjennomgang	33
Treghetens makt	40
Standardregler som informasjonsbærende signaler	45
Tapsaversjon og referansepunkter	48
Ansvar, skyld og skam	51
Ulike forklaringer, ulike problemstillinger	53
2. Likevel velge	55
Klare preferanser og ytterliggående standardvalg	56
Et pussig funn	58
Oppfordre til reservasjon	60
Endringsregler og rammeregler	65
DEL 2. Etikk og politikk	67
3. Opplyste valgtakere og dårlige standardvalg	69
Opplyste valgtakere	70
Straffende standardvalg	76
Tredjeparter	77
Dårlige standardvalg	78

4. Forsvare valget	82
Et liv uten standardvalg?	83
Velge aktivt, men under påvirkning	86
Aktive valg og ikke-valg	87
Motvirke treghetstendensen	89
Dårlige valgarkitekter	90
Håndtere endringer over tid	92
Mangfold	93
Læring, handlekraft og verdighet	94
5. Paternalistiske krav om aktive valg	101
Varianter av valg	106
Selgere som valgarkitekter	110
Nekter formynderstaten sine borgere å velge ikke å velge?	112
Misliker vi standardvalg? Bortenfor reaktansen	115
Frihet og frihetsoverdragelse	117
Valgtakernes interesser	118
Velferdstap og båndbreddeuvidenhet	119
Eksempler	121
Hvilket spor?	124
Valgtakernes byrder	125
Leverandørens byrder	125
Feil	126
Kort oppsummering	126
Tredjeparter	127
Ytre faktorer og fellesskapets interesser	127
Psykologi, ansvar og valg	129
DEL 3. Fremtiden	131
6. Personlig tilpasning	133
Det beste fra to verdener?	133
Kanskje likevel ikke det beste fra to verdener?	135
Identifikasjon, motivasjon og moro	139
Teori og praksis	141
Sporing og utledninger	141
Informasjonsinnhenting og personvern	143
7. Ditt som standard?	146
Prediktive kjøp	
Du er datafisert	146
Spørreundersøkelser	148

INNHOLD

Hvorfor?	150
Er rutinemessige kjøp noe annet?	152
Matrisen	154
Løsninger	155
8. Tvang	156
Fem innvendinger mot påbud	157
Illustrasjoner	159
Mindre risikabelt	166
Konklusjon. Standardvalgenes frigjøring	168
Stikkordregister	173